

Γ' Επεισόδιο – Α' ΣΚΗΝΗ: Κρέοντα-Αίμονα-Χορός (στ. 635-765)

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
<p>ΑΙΜΩΝ Πάτερ, σός εἰμι, καὶ σύ μοι γνώμας ἔχων χρηστὰς ἀπορθοῖς, αἷς ἔγωγ' ἐφέψομαι. Ἐμοὶ γὰρ οὐδεὶς ἀξιῶσεται γάμος μεῖζων φέρεσθαι σοῦ καλῶς ἡγουμένου.</p> <p>ΚΡΕΩΝ Οὕτω γὰρ, ὦ παῖ, χρὴ διὰ στέρνων ἔχειν, γνώμης πατρῶας πάντ' ὀπισθεν ἐστάναι· τούτου γὰρ οὐνεκ' ἄνδρες εὐχονται γονὰς κατηκόους φύσαντες ἐν δόμοις ἔχειν, ὡς καὶ τὸν ἐχθρὸν ἀνταμύνωνται κακοῖς, καὶ τὸν φίλον τιμῶσιν ἐξ ἴσου πατρὶ. Ἵστις δ' ἀνωφέλητα φιλύει τέκνα, τί τόνδ' ἂν εἴποις ἄλλο πλὴν αὐτῷ πόνους φῦσαι, πολὺν δὲ τοῖσιν ἐχθροῖσιν γέλων; Μὴ νῦν ποτ', ὦ παῖ, τὰς φρένας <γ> ὑφ' ἠδονῆς</p> <p>γυναικὸς οὐνεκ' ἐκβάλης, εἰδὼς ὅτι ψυχρὸν παραγκάλισμα τοῦτο γίγνεται, γυνὴ κακὴ ξύνεννος ἐν δόμοις; τί γὰρ γένοιτ' ἂν ἔλκος μεῖζον ἢ φίλος κακός; Ἄλλὰ πτύσας ὡσεὶ τε δυσμενῆ μέθεξ τὴν παῖδ' ἐν Ἄιδου τήνδε νυμφεύειν τινί. Ἐπεὶ γὰρ αὐτὴν εἶλον ἐμφανῶς ἐγὼ πόλεως ἀπιστήσασαν ἐκ πάσης μόνην, ψευδῆ γ' ἔμαυτὸν οὐ καταστήσω πόλει, ἀλλὰ κτενῶ. Πρὸς ταῦτ' ἐφυμνεῖτώ Δία Εὐναιμον· εἰ γὰρ δὴ τὰ γ' ἐγγενῆ φύσει</p> <p>ἄκοσμα θρέψω, κάρτα τοὺς ἔξω γένους· ἐν τοῖς γὰρ οἰκείοισιν ὅστις ἔστ' ἀνήρ χρηστός, φανεῖται κὰν πόλει δίκαιος ὢν. Ἵστις δ' ὑπερβάς ἢ νόμους βιάζεται, ἢ τοῦπιτάσσειν τοῖς κρατοῦσιν ἐννοεῖ, οὐκ ἔστ' ἐπαίνου τοῦτον ἐξ ἐμοῦ τυχεῖν. Ἄλλ' ὄν πόλις στήσειε, τοῦδε χρὴ κλύειν</p> <p>καὶ σμικρὰ καὶ δίκαια καὶ τάναντία. Καὶ τοῦτον ἂν τὸν ἄνδρα θαρσοῖην ἐγὼ καλῶς μὲν ἄρχειν, εὖ δ' ἂν ἄρχεσθαι θέλειν, δορός τ' ἂν ἐν χειμῶνι προστεταγμένον</p> <p>μένειν δίκαιον κἀγαθὸν παραστάτην. Ἀναρχίας δὲ μεῖζον οὐκ ἔστιν κακόν·</p>	<p>ΑΙΜΩΝ Πατέρα, δικός σου εἶμαι κι εσύ με καθοδηγείς (ἢ μακάρι να με καθοδηγείς) (635) σωστά με τις συμβουλές σου, τις οποίες εγώ βέβαια θα ακολουθήσω.</p> <p>Γιατί κανένα γάμο δε θα θεωρήσω τόσο σπουδαίο, ώστε να τον βάλω πάνω από τη δική σου συνετή καθοδήγηση.</p> <p>ΚΡΕΩΝ Αυτή τη γνώμη πρέπει να έχεις, παιδί μου, να ακολουθείς σε όλα την πατρική συμβουλή. (640)</p> <p>Γιατί γι αυτό οι άνθρωποι εύχονται να γεννήσουν υπάκουα παιδιά και να τα έχουν στο σπίτι τους, για να εκδικούνται τους εχθρούς και να τιμούν τους φίλους, όπως ακριβώς ο πατέρας. Όποιος όμως γεννάει παιδιά άχρηστα, (645) τι άλλο θα'λεγες πως γέννησε αυτός παρά βάσανα για τον εαυτό του και πολύ γέλιο στους εχθρούς; Ποτέ, λοιπόν, παιδί μου, να μην αλλάξεις τις τωρινές σου σκέψεις</p> <p>από έρωτα για μια γυναίκα, γνωρίζοντας ότι μια γυναίκα μέσα στο σπίτι, όταν είναι κακή σύζυγος, (650) γίνεται παγερό αγκάλιασμα. Γιατί τι μπορεί να γίνει μεγαλύτερη πληγή από τον κακό φίλο; Αλλά περιφρονώντας τη σαν να ήταν εχθρός σου, άφησε Αυτή την κόρη να παντρευτεί κάποιον στον Άδη. Εφόσον, λοιπόν, αυτή, μόνη απ'όλους τους πολίτες (655) την έπιασα επ'αυτοφώρω να παραβαίνει τη διαταγή μου, δε θα βγω ψεύτης μπροστά σε όλους τους πολίτες, αλλά θα τη σκοτώσω. Γι αυτά ας επικαλείται το Δία τον προστάτη της συγγένειας. Γιατί, αν βέβαια τους φυσικούς μου συγγενείς τους αναθρέψω ώστε να είναι απειθαρχοι, θα ανέχομαι πολύ πιο απειθαρχους τους ξένους. (660)</p> <p>Γιατί όποιος ανάμεσα στους δικούς του παρουσιάζεται καλός θα φανεί και ανάμεσα στους πολίτες δίκαιος. Αν όμως κάποιος αυθαιρετώντας ή παραβιάζει τους νόμους ή σχεδιάζει να δίνει εντολές σε αυτούς που κυβερνούν, δεν είναι δυνατόν αυτός να επαινεθεί από μένα. (665)</p> <p>Μα όποιοι η πόλη εκλέξει άρχοντα πρέπει να τον υπακούν όλοι, και στα μικρά και στα δίκαια και στα αντίθετά τους. Κι εγώ θα μπορούσα να πιστέψω ότι ένας τέτοιος άντρας θα είχε τη θέληση να κυβερνά καλά και καλά να κυβερνιέται, και ότι στη θύελλα της μάχης, εάν έχει παραταχθεί σ'αυτή, (670) θα μένει πιστός και γενναίος σύντροφος. Και από την αναρχία μεγαλύτερο κακό δεν υπάρχει.</p>

αὕτη πόλεις ὄλλουσιν, ἢ δ' ἀναστάτους
οἴκους τίθησιν, ἢ δε συμμάχου δορὸς
τροπὰς καταρρήγνυσσι· τῶν δ' ὀρθουμένων

σῶζει τὰ πολλὰ σώμαθ' ἢ πειθαρχία.

Οὕτως ἀμυντέ' ἐστὶ τοῖς κοσμουμένοις,
κοῦτοι γυναικὸς οὐδαμῶς ἡσσητέα·

κρεῖσσον γάρ, εἶπερ δεῖ, πρὸς ἀνδρὸς ἐκπεσεῖν,

κοῦκ ἂν γυναικῶν ἡσσονες καλοίμεθ' ἄν.

ΧΟ. Ἡμῖν μὲν, εἰ μὴ τῷ χρόνῳ κεκλέμμεθα,

λέγειν φρονούντως ὧν λέγεις δοκεῖς πέρι.

ΑΙ. Πάτερ, θεοὶ φύουσιν ἀνθρώποις φρένας

πάντων ὅσ' ἐστὶ κτημάτων ὑπέρτατον·

Ἐγὼ δ' ὅπως σὺ μὴ λέγεις ὀρθῶς τάδε,

οὔτ' ἂν δυναίμην μήτ' ἐπισταίμην λέγειν·
γένοιτο μεντὰν χιτέρω καλῶς ἔχον.

Σοῦ δ' οὖν πέφυκα πάντα προσκοπεῖν ὅσα

λέγει τις ἢ πράσσει τις ἢ ψέγειν ἔχει
τὸ γὰρ σὸν ὄμμα δεινὸν ἀνδρὶ δημότῃ

λόγοις τοιούτοις οἷς σὺ μὴ τέρψη κλύων.

Ἐμοὶ δ' ἀκούειν ἔσθ' ὑπὸ σκότου τάδε,

τὴν παῖδα ταύτην οἷ' ὀδύρεται πόλις,
πασῶν γυναικῶν ὡς ἀναξιώτατη
κάκιστ' ἀπ' ἔργων εὐκλεεστάτων φθίνει,
ἢ τις τὸν αὐτῆς αὐτάδελφον ἐν φοναῖς
πεπτῶτ' ἄθαπτον μήθ' ὑπ' ὠμηστῶν κυνῶν
εἶασ' ὀλέσθαι μήθ' ὑπ' οἰωνῶν τινος·

οὐχ ἦδε χρυσῆς ἀξία τιμῆς λαχεῖν;

τοιὰδ' ἔρεμνῃ σῖγ' ἐπέρχεται φάτις.

Ἐμοὶ δὲ σοῦ πράσσοντος εὐτυχῶς, πάτερ,

οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτῆμα τιμιώτερον·

τί γὰρ πατρὸς θάλλοντος εὐκλείας τέκνοις

ἀγαλμα μείζον ἢ τί πρὸς παίδων πατρί;

Μὴ νυν ἐν ἦθος μοῦνον ἐν σαυτῷ φόρει,

ὡς φῆς σὺ, κοῦδὲν ἄλλο, τοῦτ' ὀρθῶς ἔχειν·

ὅστις γὰρ αὐτὸς ἢ φρονεῖν μόνος δοκεῖ,

Αὐτὴ τις πόλεις καταστρέφει, αὐτὴ διαλύει
σπίτια, αὐτὴ κάνει νὰ σπάσει ἡ παράταξη
καὶ νὰ τραποῦν σε ἀτακτὴ φυγὴ οἱ στρατιῶτες ποὺ
μάχονται ὁ ἓνας τὸν ἄλλο. Ἀπ' αὐτοῦ ποὺ μένου
σταθεροὶ στὴ θέση τους, (675)

τοὺς πολλοὺς τοὺς σῶζει ἡ πειθαρχία.

Ἔτσι πρέπει νὰ υπερασπίζεται κανεὶς τοὺς νόμους
καὶ με κανένα τρόπο δὲν πρέπει νὰ νικεῖται ἓνας ἀντρας
ἀπὸ μιὰ γυναῖκα.

Γιατί εἶναι προτιμότερο, ἀν χρειαστεῖ, νὰ χάσουμε τὴν
ἐξουσία ἀπὸ ἓναν ἀντρα
κι ἔτσι δε θα μας πουν κατώτερους ἀπὸ γυναῖκες. (680)

ΧΟΡΟΣ: Σε μας τουλάχιστον, ἀν ἀπὸ τα γηρατεῖα δὲν
ἔχουμε χάσει τὸ νοῦ,
φαίνεται ὅτι μιλάς σωστά, γιὰ ὅσα τώρα κάνεις λόγο.

ΑΙΜ. Πατέρα, οἱ θεοὶ προκίζουσι τοὺς ἀνθρώπους με
φρόνηση,
τὸ πιο πολῦτιμο ἀπ' ὅλα τα πράγματα ποὺ υπάρχουν.
Καὶ ὅτι ἐσύ δε λες σωστά αὐτά ἐδῶ, (685)

οὔτε θα μπορούσα νὰ πω, καὶ μακάρι νὰ μὴ μάθω.

Θα ἦταν δυνατόν, ὁμῶς, καὶ κάποιος ἄλλος νὰ ἔχει κάποια
σωστὴ σκέψη.

Πάντως ἀπὸ τὴ φύση μου ἔχω χρέος νὰ προσέχω ἀπὸ πρὶν
γιὰ σένα (γιὰ τὸ καλὸ σου) ὅλα ὅσα
λέει κάποιος ἢ κάνει ἢ μπορεῖ νὰ σε κατηγορεῖ.

Γιατί τὸ βλέμμα σου προκαλεῖ φόβο στὸν ἀπλὸ πολίτη
(690)

καὶ δὲν τὸν ἀφήνει νὰ πει τέτοια λόγια, με τα ὁποῖα ἐσύ δε
θα ευχαριστιέσαι ἀκούγοντάς τα.

Ἐγὼ ὁμῶς, ἐξαιτίας τῆς ἀσημότητάς της θέσης μου, εἶναι
δυνατὸ νὰ ἀκούω αὐτά,

πόσο δηλ. ἡ πόλη θρηνεῖ τὴν κόρη αὐτῆ, λέγοντας
πόσο ἀτιμωτικὰ πεθαίνει, σα νὰ ἦταν ἡ χειρότερη
ἀπ' ὅλες τις γυναῖκες, γιὰ μιὰ τόσο ἐνδοξὴ πράξη. (695)

Γιατί αὐτὴ τὸν ἀδερφὸ της μέσα στο αἶμα
πεσμένο ἀταφο δὲν τὸν ἀφήσε νὰ κατασπαραχθεῖ
ἀπὸ τα ἄγρια σκυλιά οὔτε ἀπὸ κάποιο ὄρνιο.

Δὲν ἀξίζει νὰ τιμηθεῖ αὐτὴ με χρυσὴ τιμῆ;

Τέτοια φήμη σκοτεινὴ κυκλοφορεῖ κρυφά. (700)

Ὅσο γιὰ μένα, πατέρα, ἀπὸ τὴ δικὴ σου εὐτυχία

δὲν υπάρχει πολυτιμότερο ἀγαθὸ.

Γιατί ποιά χαρὰ εἶναι μεγαλύτερη γιὰ τα παιδιὰ ἀπὸ τὴ
δόξα τοῦ εὐτυχισμένου
πατέρα ἢ ποια χαρὰ (εἶναι μεγαλύτερη) γιὰ τὸν πατέρα ἀπὸ
τὴ δόξα (τῶν εὐτυχισμένων) παιδιῶν;

Μὴ λοιπὸν ἔχεις ἓνα μόνον τρόπο σκέψης (705)

ὅτι σωστὸ εἶναι αὐτὸ ποὺ λες ἐσύ καὶ τίποτε ἄλλο.

Γιατί ὅσοι νομίζουν ὅτι μόνο αὐτοὶ σκέφτονται σωστά

<p>ἢ γλῶσσαν ἦν οὐκ ἄλλος ἢ ψυχὴν ἔχειν, οὗτοι διαπτυχθέντες ὠφθησαν κενοί. Ἄλλ' ἄνδρα, κεί τις ἢ σοφός, τὸ μανθάνειν πόλλ' αἰσχρὸν οὐδὲν καὶ τὸ μὴ τείνειν ἄγαν. Ὅρας παρὰ ρεῖθροισι χειμάρροισι ὅσα δένδρων ὑπέικει, κλῶνας ὡς ἐκσφύζεται, τὰ δ' ἀντιτείνοντ' αὐτόπρεμν' ἀπόλλυται. Αὐτως δὲ ναὸς ὅστις ἐγκρατὴς πόδα τείνας ὑπέικει μηδὲν, ὑπτίους κάτω στρέψας τὸ λοιπὸν σέλμασιν ναυτίλλεται. Ἄλλ' εἶκε, θυμῷ καὶ μετάστασιν δίδου. Γνώμη γὰρ εἴ τις κάπ' ἐμοῦ νεωτέρου πρόσεστι, φήμ' ἔγωγε πρεσβεύειν πολὺ φῦναι τὸν ἄνδρα πάντ' ἐπιστήμης πλέων· εἰ δ' οὖν, φιλεῖ γὰρ τοῦτο μὴ ταύτη ῥέπειν, καὶ τῶν λεγόντων εὖ καλὸν τὸ μανθάνειν. ΧΟ. Ἄναξ, σέ τ' εἰκός, εἴ τι καίριον λέγει, μαθεῖν, σέ τ' αὐ τοῦδ'· εὖ γὰρ εἰρηται διπλᾶ. ΚΡ. Οἱ τηλικοῖδε καὶ διδαξόμεσθα δὴ φρονεῖν ὑπ' ἀνδρὸς τηλικούδε τὴν φύσιν; ΑΙ. Μηδὲν τὸ μὴ δίκαιον· εἰ δ' ἐγὼ νέος, οὐ τὸν χρόνον χρὴ μᾶλλον ἢ τὰργα σκοπεῖν. ΚΡ. Ἔργον γὰρ ἔστι τοὺς ἀκοσμοῦντας σέβειν; ΑΙ. Οὐδ' ἂν κελεύσαιμ' εὐσεβεῖν εἰς τοὺς κακοὺς. ΚΡ. Οὐχ ἦδε γὰρ τοιαῦδ' ἐπέλιπται νόσω; ΑΙ. Οὐ φησι Θήβης τῆσδ' ὀμόπτολις λεώς. ΚΡ. Πόλις γὰρ ἡμῖν ἀμέ χρὴ τάσσειν ἐρεῖ; ΑΙ. Ὅρας τόδ' ὡς εἰρηκας ὡς ἄγαν νέος; ΚΡ. Ἄλλω γὰρ ἢ 'μοὶ χρὴ με τῆσδ' ἄρχειν χθονός; ΑΙ. Πόλις γὰρ οὐκ ἔσθ' ἦτις ἀνδρὸς ἔσθ' ἑνός. ΚΡ. Οὐ τοῦ κρατοῦντος ἢ πόλις νομίζεται; ΑΙ. Καλῶς ἐρήμης γ' ἂν σὺ γῆς ἄρχοις μόνος.</p>	<p>ἢ ὅτι ἔχουν ευγλωττία ἢ φρόνημα που δεν ἔχει κανεῖς ἄλλος, αυτοί, ὅταν ανοιχτοῦν και εξεταστοῦν σε βάθος, βρίσκονται (φαίνονται) ὅτι εἶναι ἄδειοι. Για ἓναν ἄνθρωπο, και αν ἀκόμα εἶναι σοφός, δεν εἶναι καθόλου ντροπὴ (710) να μαθαίνει πολλὰ και ἀκόμη να μην παρατραβᾷ το σχοινί. Βλέπεις κοντὰ στο ορμητικὸ ρεῦμα ὅσα ἀπὸ τα δέντρα υποχωροῦν πῶς σώζουν τα κλαδιά τους, ὅσα ὁμως ἀντιστέκονται, χάνονται σύρριζα. Επίσης ὅποιος τεντώνει πολὺ τα πανιά του πλοίου (715) και δεν τα χαλαρώνει καθόλου στον ἀνεμο, (αυτός), ἀφού ἀναποδογυρίσει το πλοῖο ταξιδεῦει ἀπὸ ἐκεῖ και πέρα με ἀνεστραμμένα τα καθίσματα των κωπηλατῶν. Μα δώσε τόπο στην οργή και ἀλλάξε γνώμη. Γιατί, αν μπορῶ και ἐγὼ να προσθέσω κάποια γνώμη, μολονότι νεότερος, ἐγὼ βέβαια λέω ὅτι το πιο καλὸ εἶναι (720) να γεννηθεῖ κανεῖς πάνσοφος. Αν ὁμως δεν εἶναι κανεῖς τέτοιος, γιατί συνήθως δε συμβαίνει αὐτό, εἶναι καλὸ να μαθαίνει ἀπὸ ὅσους μιλοῦν σωστά. ΧΟ.: Βασιλιά, εἶναι λογικὸ, αν λέει κάτι εὐστοχο, να το ακούσεις, κι ἐσύ πάλι να ακούσεις αὐτὸν ἐδῶ. Γιατί και ἀπὸ τους δυο ἔχουν εἰπωθεῖ σωστά λόγια. (725) ΚΡΕΩΝ: Εμεῖς, που φτάσαμε σ' αὐτὴ την ηλικία, θα διδαχθοῦμε λοιπὸν να σκεφτόμαστε σωστά ἀπὸ ἓναν τόσο νέο στα χρόνια; ΑΙ.: Να μη διδαχθεῖς τίποτα το ἀδικο. Κι αν ἐγὼ εἶμαι νέος, δεν πρέπει να κοιτάξεις περισσότερο την ηλικία μου παρά τις πράξεις μου. ΚΡ.: Εἶναι λοιπὸν πράξη σωστή να τιμᾷ κανεῖς ὅσους παρανομοῦν; (730) ΑΙ.: (Ὅχι μόνο δεν τιμᾷ ἐγὼ).Μα οὔτε και να συμβουλευ- σω δεν μπορῶ κανέναν να τιμᾷ τους κακοὺς. ΚΡ.: Αὐτὴ ἐδῶ λοιπὸν, δεν ἔχει προσληφθεῖ ἀπὸ τέτοια αρρώστια; ΑΙ.: Δεν το παραδέχονται αὐτὸ ὅλοι αὐτοὶ ἐδῶ οἱ πολῖτες της Θήβας. ΚΡ.: Οἱ πολῖτες λοιπὸν θα μας πουν ὅσα πρέπει να διατάζω: ΑΙ.: Βλέπεις πως ἔχεις πει αὐτὰ τα λόγια σαν ἓνα μωρό; (735) ΚΡ. Για λογαριασμό ἄλλου ἢ για δικό μου πρέπει ἐγὼ να κυβερνώ την πόλη ἐτούτη; ΑΙ. Γιατί δεν ὑπάρχει πόλη που να ἀνήκει σε ἓναν ἄνθρωπο. ΚΡ.: Η πόλη δεν ἀνήκει στον ἄρχοντα; ΑΙ: Ωραία, βέβαια, ἐσύ θα κυβερνοῦσες μια ἐρημη πόλη.</p>
---	--

ΚΡ.	Ὅδ', ὡς ἔοικε, τῇ γυναικί συμμαχεῖ.	ΚΡ: Αυτός εδώ, όπως φαίνεται, είναι σύμμαχος γυναίκα. (740)
ΑΙ.	Εἵπερ γυνὴ σύ· σοῦ γὰρ οὖν προκῆδομαι.	ΑΙ: Αν βέβαια εσύ είσαι γυναίκα. Γιατί πραγματικά για σένα ενδιαφέρομαι.
ΚΡ.	Ὡ παγκάκιστε, διὰ δίκης ἰῶν πατρὶ;	ΚΡ: Αχρεῖε, (ενδιαφέρεσαι για μένα) ενώ έρχεσαι να αντιδικήσεις με τον πατέρα σου;
ΑΙ.	Οὐ γὰρ δίκαιά σ' ἔξαμαρτάνονθ' ὀρῶ.	ΑΙ: Ναι, γιατί βλέπω να παίρνεις άδικες αποφάσεις.
ΚΡ.	Ἄμαρτάνω γὰρ τὰς ἐμὰς ἀρχὰς σέβων;	ΚΡ: Ενεργώ άδικα, λοιπόν, τιμώντας την εξουσία μου;
ΑΙ.	Οὐ γὰρ σέβεις, τιμάς γε τὰς θεῶν πατῶν.	ΑΙ: Δεν την τιμάς, βέβαια, καταπατώντας τα δικαιώματα των θεών. (745)
ΚΡ.	Ὡ μιαρὸν ἦθος καὶ γυναικὸς ὕστερον.	ΚΡ: Αχρεῖο πλάσμα, δούλε μιας γυναίκας.
ΑΙ.	Οὐ τὰν ἔλοις ἦσσω γε τῶν αἰσχροῶν ἐμέ.	ΑΙ: Αλλά δεν μπορείς να με βρεις να υποκύπτω σε αισχρές πράξεις.
ΚΡ.	Ὁ γοῦν λόγος σοι πᾶς ὑπὲρ κείνης ὄδε.	ΚΡ: Τα λόγια σου βέβαια όλα για χάρη εκείνης.

Λύκειο Καστριτσίου